

Redactioneel

Ineke van Hamersveld

De openbare bibliotheek verbindt

Abdelkader Benali haalt in *Boekman 102* herinneringen op aan de openbare bibliotheek van zijn jeugd. Het was er warm en gezellig. Een plek met boeken die wachtten op ontdekking en waar mensen beschaafd en ruimdenkend met elkaar omgingen. Sinds die tijd, de jaren tachtig van de vorige eeuw, is er veel veranderd. Er is een dalende trend in de uitleen van boeken, dvd's en cd's, en het aantal vestigingen is afgenomen. Het aantal leden blijft echter redelijk constant: ruim twee miljoen jeugdleden en meer dan anderhalf miljoen volwassen leden in 2013. Onder invloed van de toenemende digitalisering, de economische crisis, een terugtrekkende overheid en andere vragen van gebruikers, is de openbare bibliotheek bezig zichzelf te vernieuwen. Door aan te sluiten bij individuele behoeften en onderwerpen die lokaal en regionaal spelen, ontwikkelt zij zich als een verbinder van organisaties en initiatieven, van scholen en kinderdagverblijven tot (amateur)kunstorganisaties, musea en heemkundekringen, van de lokale en regionale omroep tot wijkcentra en zorginstellingen.

In de bibliotheek kunnen mensen elkaar ontmoeten, lezen, debatteren en cursussen volgen en zich lid voelen van de gemeenschap. Om zo'n actieve rol te kunnen vervullen, moet de bibliotheek zichtbaar zijn, erop uit gaan, op zoek naar gebruikers en hulpvragers, samen met hen initiatieven ontplooiën, netwerken opzetten en hen prikkelen met bijeenkomsten, publicaties en innovatieve ontwikkelingen.

De openbare bibliotheek anno 2015 manifesteert zich ook digitaal. Met een Bibliotheekpas kan de gebruiker zonder extra kosten duizenden e-boeken lenen voor mobiel, pc of tablet. De

bibliotheek ordent en ontsluit daarnaast ook op het web vrij beschikbare content. Om deze transitie van de openbare bibliotheek te ondersteunen, is per 1 januari 2015 een op de actuele en toekomstige praktijk toegesneden bibliotheekwet in werking getreden, de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). De Koninklijke Bibliotheek (KB) heeft in dit stelsel drie taken: het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen aansturen, de landelijke digitale bibliotheek in stand houden voor alle gebruikers van de openbare bibliotheek en de dienstverlening verzorgen voor mensen met een leesbeperking. De wet definieert ook vijf kernfuncties van de openbare bibliotheek: lezen (zoals leessocialisatie en aanpak laaggeletterdheid), leren, informeren, debatteren en kennisgeving met kunst en cultuur. Het gaat echter niet om 'het behoud van structuren, maar het aanbieden van maatschappelijk gewenste functies', stelt minister Bussemaker.

De gemeenten, die de verantwoordelijkheid voor de openbare bibliotheken dragen, krijgen daardoor ruimte voor lokale beleidsprioriteiten. Zij kunnen bijvoorbeeld samen met hun bibliotheek nieuwe uitvoeringsvormen zoeken, of kiezen voor 'maatschappelijke bibliotheken' die (bijna) volledig met vrijwilligers werken (de Leeszaal Rotterdam West), of de hulp van commerciële instellingen inroepen (Karmac).

Abdelkader Benali heeft inmiddels zijn eigen bibliotheek, maar treedt nu op in de culturele en educatieve activiteiten die openbare bibliotheken aanbieden. Dat is de nieuwe rol van openbare bibliotheken: een fysiek en digitaal gemeenschapshuis zijn voor mensen van alle leeftijden en achtergronden, uitnodigend, uitdagend en ondersteunend. Drepelloos. ●